

Energiemanagementplan

Goedgekeurd door de directie,

E.J. Stuit

28 maart 2019

Inhoud

1	Inleiding.....	3
2	Beleid van Heuvelman Ibis	4
3	Energiemanagement	5
4	Reductiedoelstellingen en maatregelen	7
5	Participatie.....	8
6	Communicatie	9
	Bijlage A: Reductiedoelstellingen en maatregelen.....	10
	Bijlage B: Communicatieplan	12

1 Inleiding

Het klimaat verandert doordat de temperatuur op aarde stijgt. Dat komt doordat er steeds meer broeikasgassen zoals CO₂ in de lucht komen. Wetenschappers zijn het erover eens dat de mens grotendeels verantwoordelijk is voor de opwarming van de aarde.

De aarde warmt op en dat heeft gevolgen voor het klimaat. Het broeikas effect wordt versterkt door de hoeveelheid broeikasgassen in de lucht. Opwarming is niet te stoppen, maar gaat minder hard als we wereldwijd minder CO₂ uitstoten.

Van nature komen er broeikasgassen zoals CO₂ voor in de atmosfeer. Dat is maar goed ook, want anders zou het op aarde veel kouder zijn. Broeikasgassen zorgen ervoor dat de warmte van de zon wordt vastgehouden.

Zonder broeikasgassen zou het hier gemiddeld -18 graden Celsius zijn. Door de broeikasgassen is het gemiddeld 15 graden Celsius. Daardoor is het leven op aarde zoals we dat nu kennen, mogelijk.

De laatste 250 jaar zijn er veel meer broeikasgassen in de atmosfeer gekomen. Die houden extra warmte vast, waardoor sinds 140 jaar de temperatuur stijgt. Wetenschappers noemen dit het 'versterkte broeikas effect'. De meeste mensen hebben het gewoon over 'het broeikas effect' als ze over de opwarming van de aarde praten. Maar eigenlijk bedoelen ze dan het extra broeikas effect.

De mens is de belangrijkste oorzaak van de opwarming van de aarde. Sinds de industriële revolutie stoten we steeds meer broeikasgassen uit. We gebruiken fossiele brandstoffen (olie, kolen en gas) in fabrieken, energiecentrales, om ons huis te verwarmen en voor vervoer. We kappen op grote schaal bossen waarbij CO₂ vrijkomt. En we houden steeds meer koeien, schapen en geiten voor vlees en zuivel. Door al deze activiteiten zit er nu 40 procent meer CO₂ in de lucht dan 250 jaar geleden.

Door de opwarming van de aarde verandert ons klimaat. Dat heeft allerlei gevolgen: de zeespiegel stijgt bijvoorbeeld, het weer wordt extremer (hevige regenbuien, meer hittegolven), en sommige delen van de aarde worden droger.

CO₂ is de afkorting van koolstofdioxide. Het wordt ook wel koolzuurgas genoemd. Het is opgeslagen in fossiele brandstoffen (aardolie, steenkolen, aardgas) en komt weer vrij bij het verbranden. CO₂ is ook opgeslagen in bomen en komt weer vrij als het hout verbrand wordt of wegrot.

Van alle broeikasgassen die de mens uitstoot, is CO₂ het belangrijkste. Ruim de helft van het versterkte broeikas effect wordt veroorzaakt door CO₂. Methaan staat met 16% op de tweede plaats. Waterdamp is ook een belangrijk broeikasgas, maar de mens brengt dit niet zelf in de lucht.

2 Beleid van Heuvelman Ibis

Heuvelman Ibis heeft de ambitie om de hoeveelheid CO₂-uitstoot in de komende jaren te reduceren. In dit energiemangementplan (opgesteld conform NEN-EN-ISO 50001) is beschreven hoe Heuvelman Ibis denkt deze reductie te realiseren, in overeenstemming de CO₂-prestatieladder.

Op gebied van milieu is het beleid van Heuvelman Ibis erop gericht om de omgeving te beschermen en zo minimaal mogelijk te belasten als gevolg van de activiteiten. Door te voldoen aan de compliance verplichtingen en door een maximale inspanning te leveren om CO₂-emissie tot een minimum te reduceren wordt vervuiling van het milieu zoveel als mogelijk voorkomen.

3 Energiemanagement

In dit energiemangementplan wordt beschreven hoe Heuvelman Ibis van plan is om het beleid effectief om te zetten in concrete acties. Continue verbetering wordt bewerkstelligd door het toepassen van de "Deming cyclus", of wel plan-do-check-act. Zie figuur hiernaast.

Dit energiemangementplan is van toepassing op Heuvelman Ibis. Dit energiemangementplan is getekend door de hoogst verantwoordelijke persoon van Heuvelman Ibis en daarmee onderschreven door het hoger management. De directie van Heuvelman Ibis is verantwoordelijk voor het vaststellen van het energiebeleid en het beschikbaar stellen van voldoende middelen om het beleid uit te voeren.

Energiemanagement is het middel om uiteindelijk de doelstellingen te realiseren en concreet de CO₂-uitstoot te verminderen. Energiemanagement is geïntegreerd in het KAM-systeem van Heuvelman Ibis BV en is opgenomen in de beleidsverklaring welke door de directie is onderschreven. Vermindering van CO₂-uitstoot is een direct gevolg van vermindering van energieverbruik. De doelstellingen zijn allen gebaseerd op het verminderen van energieverbruik. De verantwoordelijkheden en taken van de functionarissen die bij de CO₂-prestatieladder betrokken zijn, zijn integraal in het KAM-systeem van Heuvelman Ibis BV opgenomen en maken derhalve deel uit van het KAM-handboek. De methode van energiebeoordeling is beschreven in het kwaliteitsmanagementplan.

Heuvelman Ibis is sinds het jaar 2012 gecertificeerd volgens de CO₂-prestatieladder. Eerst voor trede 3, vanaf 2017 voor trede 5. Op dit moment is 2014 het basisjaar voor scope 1 en 2, en 2016 voor scope 3. De huidige certificeringsperiode is in 2017 aangevangen.

Ieder semester wordt voor de gehele organisatie waar de CO₂-prestatieladder voor van toepassing is (Heuvelman Ibis Holding BV – dit zijn de organisatorische grenzen) de uitstoot aan CO₂ bepaald. Door dit te doen wordt de CO₂-uitstoot inzichtelijk en kan een trend worden waargenomen. De resultaten van de halfjaarlijkse metingen worden beschreven in het document CO₂-inventarisatie, met een verdeling per scope en gerapporteerd op de website van Heuvelman Ibis en op SKAO (communicatie).

Op basis van de halfjaarlijkse CO₂-inventarisatie wordt een voortgangsrapportage samengesteld. Deze wordt beoordeeld door de directie, in samenwerking met de KAM manager (het "Energie Actie Team" – EAT), of de energieprestaties liggen in de lijn van de verwachtingen, dit zijn de reductiedoelstellingen. In geval van een negatieve afwijking (er is dan een trend gaande dat er meer CO₂ wordt uitgestoten dan was voorzien), wordt onderzoek gedaan naar de oorzaak van deze negatieve afwijking. Vervolgens worden, afhankelijk van de aard en mate van de afwijking corrigerende en eventuele preventieve maatregelen vastgesteld om de afwijking te verminderen respectievelijk in de toekomst te voorkomen.

Ieder semester, wanneer de halfjaarlijkse uitstootcijfers bekend zijn, worden door het EAT de energieprestaties opnieuw beoordeeld en doelstellingen (SMART) opnieuw vastgesteld en zo nodig bijgesteld. Bij het proces van herbeoordelen van prestaties en herbenoemen van doelstellingen wordt zowel de (interne) organisatie beschouwd (bijvoorbeeld het vereenvoudigen van administratieve processen, na ingrijpende veranderingen in faciliteiten, activiteiten, systemen of

apparatuur, of het beter specificeren van energiestromen) als ook de omgeving en externe issues (bijvoorbeeld eisen van opdrachtgever of wijzigingen in wet- en regelgeving). Identificatie van kansen, ontwikkelingen en risico's dus.

De omvang van de organisatie volgens de vigerende versie van het handboek CO₂-prestatieladder (3.0 / 10 juni 2015) is middelgroot).

Eens per jaar wordt door een interne auditor een interne audit op de CO₂-prestatieladder uitgevoerd. De interne auditor wordt aangewezen door de KAM-coördinator. Deze interne audit wordt opgenomen in de auditplanning. Tijdens de interne audit wordt beoordeeld of conform de procedures welke betrekking hebben op de CO₂-prestatieladder wordt gehandeld. De resultaten van de interne audit worden aan de directie kenbaar gemaakt.

4 Reductiedoelstellingen en maatregelen

(Handboek CO₂-prestatieladder 3.0 / 3.B.2 / 5.B.1)

In Bijlage A zijn in matrixvorm de doelstellingen ten behoeve van de vermindering van het energieverbruik weergegeven inclusief de wijze van realisatie (maatregelen). De doelstellingen zijn bepaald door de directie, het is de taak van de KAM-coördinator om als door de directie aangewezen gedelegeerd verantwoordelijke, de voortgang te bewaken van de realisatie door middel van meten en monitoren. Ten behoeve van de realisatie van de doelstellingen heeft de directie een budget vrijgemaakt om de benodigde tijd voor personeel, materieel en middelen ter beschikking te stellen. In Bijlage A is weergegeven hoe de te nemen maatregelen worden geïmplementeerd en hoe zowel interne en externe communicatie van de maatregelen plaatsvindt.

5 Participatie

(Handboek CO₂-prestatieladder 3.0 / 3.D.1 & 3.D.2)

Heuvelman Ibis BV is lid van de vereniging Bouwend Nederland. Bouwend Nederland, de vereniging van bouw- en infrabedrijven, is met ongeveer 4300 aangesloten bouwbedrijven de grootste ondernemersorganisatie in de bouw. De totale bouwsector was in 2014 in Nederland goed voor ruim 4,5% van het bruto binnenlands product (bbp) en voor een productie van 55 miljard euro. De sector biedt werk aan ruim 460.000 mensen.

Heuvelman Ibis is lid van SBE (Samenwerkende Bedrijven Eemshaven). SBE is als werkgeversorganisatie de belangenbehartiger van het bedrijfsleven in de Eemshaven. In totaal zijn ruim 120 bedrijven als lid aangesloten bij SBE. De leden zijn actief in de sectoren industrie, energie, havens & logistiek en in de zakelijke en industriële dienstverlening. Door het bundelen van de krachten van de leden is het mogelijk om lucratieve schaalvoordelen te behalen, zoals collectieve (energie) inkoop. Om het bedrijfsleven te stimuleren, streeft SBE een goed voorzieningenniveau na, door gemeenschappelijk beleid te ontwikkelen dat hierop gericht is. SBE bevordert een positief imago van de Eemshaven waar het gaat om wonen, werken, leven en ondernemen. SBE onderhoudt hiervoor goede relaties met (semi)overheden, opleidingsinstellingen, onderzoeksinstituten, werkgevers- en werknemersorganisaties en andere relevante externe partijen.

Heuvelman Ibis is lid van Duurzame Leveranciers. De Duurzame Leverancier is een platform voor organisaties die investeren in duurzaamheid en een duurzame bedrijfsvoering. Een bedrijfsvoering waarbij milieuverantwoord wordt gehandeld en innovatieve methoden worden ontwikkeld, om milieubelasting te verminderen. Duurzaam inkopen én voldoen aan duurzame eisen van opdrachtgevers hoort daar ook bij. Het initiatief ondersteunt leveranciers om duurzaamheid concreet en aantoonbaar te maken.

Heuvelman Ibis neemt deel aan "het leukste CO₂ reductie initiatief van Nederland", namelijk de Stichting Nederland CO₂ Neutraal.

Heuvelman Ibis is lid van de Vereniging van Waterbouwers. Deze Vereniging van waterbouwers is dé werkgevers- en ondernemersorganisatie voor aannemers & dienstverleners in de waterbouw. De telt ruim 94 leden die zowel nationaal als internationaal actief zijn. De vereniging behartigt de belangen van de leden en werkt continu aan een vitale waterbouwsector. Heuvelman Ibis neemt actief deel aan de duurzaamheidswerkgroep van de vereniging en bij een lopend duurzaamheidspilot van Rijkswaterstaat.

6 Communicatie

(Handboek CO₂-prestatieladder 3.0 / 3.C.1 / 3.C.2 / 5.C.1 / 5.C.2 / 5.C.3)

Heuvelman Ibis BV beschikt over een communicatieplan waarin is beschreven hoe zowel de interne als externe doelgroepen de structurele communicatie met betrekking tot (reductie van) CO₂-uitstoot plaatsvindt. De interne doelgroep bestaat uit alle medewerkers van Heuvelman Ibis BV, met inbegrip van de directie. De externe doelgroep bestaat uit opdrachtgevers, leveranciers, onderaannemers en combinanten (actief benaderde partijen) en overige geïnteresseerden/belanghebbenden (welke de website van Heuvelman Ibis BV kunnen raadplegen). De partijen welke actief worden benaderd, ontvangen een digitale nieuwsbrief. Het doel van structurele communicatie is het informeren van de omgeving met betrekking tot de actuele stand op de CO₂-prestatieladder en de doelstellingen. Zie bijlage B voor het communicatieplan. Het communicatieplan wordt jaarlijks bijgesteld.

Bijlage A: Reductiedoelstellingen en maatregelen

	Reductiedoelstelling	Maatregelen	Tijdspad	Verantwoordelijkheden en taken
Scope 1-emissies	Vermindering van CO ₂ -uitstoot ten gevolge van de verbranding van gasolie met jaarlijks 3% t/m 2020.	<p>Een deel van de huidige vloot en kranen wordt de komende 3 jaren vervangen door moderne exemplaren.</p> <p>De CO₂-uitstoot (brandstofverbruik) van de motoren wordt als inkoopcriterium meegewogen.</p> <p>Heuvelman Ibis breidt haar vloot uit met twee nieuwe kraanschepen. De Ibis VI komt in maart 2019 in de vaart, de Ibis VII een half jaar later. Beide schepen zijn voorzien van moderne stage 5 motoren met rookgasfilter en katalysator.</p> <p>Het kranenpark wordt gedeeltelijk vervangen door nieuwe kranen. De 30 tons Sennebogen 830 voorzien van Tier 4 Final motor wordt inmiddels alweer een half jaar ingezet. Daarnaast zijn er 8 nieuwe hydraulische rupskranen besteld en één nieuwe mobiele bandenkraan, alle voorzien van Tier 4 Final motoren.</p> <p>Bij aanschaf van bedrijfswagens rekening houden met CO₂-uitstoot, meer elektrische auto's.</p>	<p>Implementatiemoment is maart 2017.</p> <p>Meetmomenten zijn halfjaarlijks in maart en september.</p>	<p>Hoofd Technische Dienst in overleg met directie voor investeringen en het behalen van de doelstelling.</p> <p>KAM-coördinator voor periodieke monitoring en verslaglegging aan directie.</p>
Scope 2-emissies	Vermindering van CO ₂ -uitstoot ten gevolge van het verbruik van elektriciteit met jaarlijks 2% t/m 2020.	<p>Per 1 januari 2019 is het kantoor van Heuvelman Ibis verbouwd en gereed voor gebruikname. Het kantoor is dan volledig van het gas af. Op het dak liggen een groot aantal zonnepanelen die gezamenlijk maar</p>	<p>Implementatiemoment is maart 2017.</p>	<p>Directie voor initiëren van energiebesparende maatregelen.</p>

		<p>lieft 37.500 kWh leveren. Genoeg om de elektrische waterpomp voorzien van de benodigde ampères en de temperatuur in het pand op een aangenaam niveau te houden, zowel in koude als in warme tijden. Uiteraard is het kantoor voorzien van Ledverlichting.</p> <p>Voor zowel medewerkers als bezoekers worden er laadpalen geplaatst.</p>	<p>Meetmoment zijn halfjaarlijks in maart en september.</p>	<p>KAM-coördinator voor jaarlijkse monitoring en verslaglegging aan directie.</p>
Scope 3-emissies	<p>Transport en verwerking van stortsteen en staal: jaarlijks 3 % t/m 2020 besparen ten gevolge van het transport.</p> <p>Inkoop en verwerking van staal: jaarlijks 3 % besparen ten gevolge van het transport.</p>	<p>Minimaliseren inzet van vrachtwagens voor vervoer van transport van stortsteen en staal. Bij voorkeur zo groot mogelijke schepen inzetten bij transport over water.</p> <p>Logistiek van het werk aanpassen op een lagere transportsnelheid van aanvoerende schepen en onderzoeken of het mogelijk is om hergebruikt waterbouwsteen toe te passen.</p> <p>Recyclen van gebruikte materialen.</p>	<p>Implementatiemoment is maart 2017.</p> <p>Jaarlijks in maart (2018, 2019 en 2020) de voortgang monitoren.</p>	<p>Hoofd Bedrijfsbureau is verantwoordelijk voor communicatie met de leverancier en is bekend met de visie van Heuvelman Ibis ten aanzien van het beleid op CO2-reductie.</p> <p>De KAM-coördinator inventariseert de uitgestoten hoeveelheden CO2 als gevolg van deze activiteiten.</p>

Bijlage B: Communicatieplan

	Doelgroep	Middel	Planning/ frequentie	Boodschap	Verantwoordelijkheden	Registratie
Intern	Medewerkers	Nieuwsbrief	2x per jaar (april en oktober)	Informatie over het beleid, stand van zaken m.b.t. doelstellingen, plan van aanpak, energiebeheersingsplan en positie op CO ₂ -prestatieladder.	KAM-coördinator stelt tekst samen. Directie geeft goedkeuring en is verantwoordelijk voor de inhoud.	Per mail
	Management	KAM-overleg	Eens per kwartaal	Voortgang bespreken behalen doelstellingen en positiebepaling in plan van aanpak.	Directie initieert overleg. KAM-coördinator informeert directie en management. In gezamenlijkheid worden eventuele bijstellingen vastgesteld.	Notulen
	Directie/vennoten/aandeelhouders	KAM-bespreking	Jaarlijks (januari)	Directiebeoordeling van voorgaand jaar, doelstellingen, plan van aanpak.	KAM-coördinator initieert overleg. Directie is vertegenwoordigd.	Notulen

	Doelgroep	Middel	Frequentie	Inhoud	Verantwoordelijkheden en taken	Registratie
Extern	Opdrachtgevers (Rijkswaterstaat, Provincies, Waterschappen, Gemeenten, Nutsmaatschappijen en particulieren).	Website Heuvelman Ibis Website SKAO	Minimaal eens per halfjaar.	CO ₂ -footprint, energiebeleid, doelstellingen, positie op de CO ₂ -prestatieladder, energiebeheerplan, reductiemaatregelen Projecten waarbij CO ₂ -gerelateerd gunningsvoordeel is verkregen.	De directie stelt de inhoudelijke communicatie samen. De PR-/marketingfunctionaris plaatst in samenwerking met de KAM-functionaris de informatie op de website en de SKAO.	Digitaal
	Bevoegde gezagen, vergunningverleners (Omgevingsdienst Groningen)					
	Partners, combinanten, onderaannemers, concurrenten (B2B)					
	Leveranciers					
	Brancheorganisaties (Bouwend Nederland, Vereniging van Waterbouwers, Cumela)					
	Maatschappelijke groeperingen / NGO					
	Omwonenden en andere belangstellenden					

